

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 342.951:351

Дем'янчук Юрій Вікторович

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри права факультету менеджменту та права
Вінницький національний аграрний університет*

Demianchuk Yurii

*Doctor of Law, Associate Professor,
Professor of the Department of Law
Faculty of Management and Law
Vinnytsia National Agrarian University
ORCID: 0000-0002-7695-6338*

Бартош Дарина Олегівна

*здобувачка I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 Право
факультету менеджменту та права
Вінницького національного аграрного університету*

Bartosh Daryna

*Acquisition of the 1st course of the second (Master's) Level of higher Education
Specialty 081 Law
Faculty of Management and Law
Vinnytsia National Agrarian University*

Петрівська Ольга Петрівна

*здобувачка I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 Право
факультету менеджменту та права
Вінницького національного аграрного університету*

Petrivska Olha

Acquisition of the 1st course of the second (Master's) Level of higher Education

Specialty 081 Law

Faculty of Management and Law

Vinnitsia National Agrarian University

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-
ПРАВОВИХ ЗАСАД ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УМОВАХ ВИВЧЕННЯ
НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ВІДНОСИН»**

**SOME ASPECTS OF THE STUDY OF THE ADMINISTRATIVE AND
LEGAL PRINCIPLES OF COMBATING CORRUPTION IN THE
CONDITIONS OF THE STUDY OF THE NORMATIVE DISCIPLINE
“LEGAL REGULATION OF ADMINISTRATIVE RELATIONS”**

Анотація. У даній науковій статті розглянуто дослідження адміністративно-правових засад протидії корупції в умовах вивчення нормативної дисципліни „Правове регулювання адміністративних відносин”. Зокрема, адміністративне право містить сукупність нормативних аспектів, що здійснюють вплив у сферу нормативної дисципліни, а основу такої сукупності відображають умови, розроблені Радою Європи в цілому. Визначення закладів освіти передбачає декілька виокремлених умов, необхідних для викорінення корупції урахуваючи освітнє середовище. Корумпований високопосадовець бажає мати владні повноваження, щоб унеможливити корупційні дії, здійснюючи свою займану посаду. Складність у протидії корупції впливає через різницю в корупції у цілому закладів освіти. Деякі країни прийняли нормативно-правові акти про протидію корупції, виокремлюючи сферу між неусвідомленою корупцією та прийнятними „даруваннями хорошої долі

людини". Це передбачає, що такі країни вже зуміли, що протидія корупції – це явище, яке доводиться викорінювати в освітньому середовищі, але кожна країна має свої засади протидії корупції. Окремі вчинки, які передбачають як „подарунок хорошої волі” у деякій країні, розглянуті як корупційні вчинки в іншій. Протидія корупції є загальноприйнятим дуже складним завданням, але швидко здійснити дану проблему в аспекті досі не вдалося жодній країні, в тому числі й Україні. Більшість країн зуміли досягти успіху у викоріненні посиленню корупції від неприборканої до простого її перебування в межах, коли на неї здійснювати ефект впливу в цілому. Серед таких країн можна визначити зараз Сінгапур і Гонконг, їм переконливо зуміли це здійснити у надзвичайно швидкі строки. Але, досвід даних країн передбачає про присутність деяких факторів, що мають тенденцію не відображати успіх упровадження антикорупційних заходів в освіті. Корумповані передбачені схеми здійснюють вже широко впроваджені в соціальні засади країни і тому на них дуже важко та складно здійснити вплив у цілому. Тому, особи, відповідальні стосовно протидії корупційних діянь, такі як освітні діячі, судова влада передбачають окремо отримати прибуткову діяльність від корумпованих учинків і тому небажано залучаються до впровадження необхідних антикорупційних діянь у цілому. Але ж, корупційні діяння є багатогранною та факторною запорукою проблемних аспектів, що рідко здійснюється єдиним фактором, саме тому її слід передбачати системно та комплексно, із залученням додаткових важелів науки, вжитих на різних напрямках. Отже, антикорупційні освітні напрями та норми здійснюють одночасне впровадження в державах Європи в цілому.

Ключові слова: корупція, протидія корупції, освітнє середовище, заклади освіти, антикорупційні напрями, нормативна освітня дисципліна.

Summary. *This scientific article examines the study of the administrative and legal foundations of anti-corruption in the context of studying the regulatory discipline «Legal regulation of administrative relations». In particular, administrative law contains a set of normative aspects that influence the sphere of normative discipline, and the basis of such a set reflects the conditions developed by the Council of Europe as a whole. The definition of educational institutions provides several isolated conditions necessary for the eradication of corruption, taking into account the educational environment. A corrupt high-ranking official wants to have the authority to prevent corrupt actions in the exercise of his position. The difficulty in combating corruption is influenced by the difference in corruption in the whole of educational institutions. Some countries have adopted normative legal acts on anti-corruption, distinguishing the sphere between unconscious corruption and acceptable «gifts to a good human destiny». This assumes that such countries have already realized that anti-corruption is a phenomenon that must be eradicated in the educational environment, but each country has its own anti-corruption principles. Individual acts that are considered as a «gift of good will» in one country are considered acts of corruption in another. Anti-corruption is a generally accepted very difficult task, but no country, including Ukraine, has been able to quickly implement this problem in this aspect. Most of the countries managed to achieve success in eradicating the strengthening of corruption from unbridled to its simple presence within the limits, when it has the effect of influencing it as a whole. Among such countries, Singapore and Hong Kong can now be identified, they convincingly managed to do this in an extremely fast time. However, the experience of these countries suggests the presence of some factors that tend not to reflect the success of the implementation of anti-corruption measures in education. The planned corrupt schemes are already widely embedded in the social foundations of the country and therefore it is very difficult and difficult to influence them as a whole.*

Therefore, persons responsible for countering corrupt acts, such as educationalists, judicial authorities, expect to separately receive profitable activities from corrupt acts and therefore are undesirably involved in the implementation of the necessary anti-corruption acts as a whole. However, corruption acts are a multifaceted and factorial guarantee of problematic aspects, which is rarely carried out by a single factor, that is why it should be foreseen systematically and comprehensively, with the involvement of additional levers of science applied in various directions. Therefore, anti-corruption educational directions and norms are implemented simultaneously in the European states as a whole.

Key words: *corruption, anti-corruption, educational environment, educational institutions, anti-corruption trends, normative educational discipline.*

Постановка проблеми. Корупційна діяльність є запорукою для адміністративного права, демократії, соціальної справедливості, передбачає руйнування принципів і напрямів освітнього середовища ефективного управління, юриспруденцію, негативно відображаючи стабільність бюджетних підприємств, установ чи організацій.

Досвід Європейських країн передбачає, що більшість антикорупційних засад здійснили, відповідно, до сильних діянь, ефект яких не передбачив покладених напрямів в освіті. Так, деякі держави опинилися перед проблематикою: здійснювати посилення спонтанних багатосекторних міжнародних практик щодо протидії корупції або породжувати політику сильного правового напрямку. Для здійснення вищезазначеного завдання необхідно передбачити дослідження адміністративно-правових засад протидії корупції в умовах вивчення нормативної дисципліни „Правове регулювання адміністративних відносин”.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дане дослідження передбачають праці таких наукових фахівців у галузі юридичних наук, як О. Г. Боднарчук [1], С. М. Алфьоров [5], Ю. В. Дем'янчук [8], С. М. Алфьоров [9].

Формулювання цілей статті (постановка завдання) передбачає у здійсненні дослідження адміністративно-правових засад протидії корупції в умовах вивчення нормативної дисципліни „Правове регулювання адміністративних відносин”.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх десятиліть передбачення науковцями, що переконання задля стану адміністративно-правових засад протидії корупції в умовах вивчення нормативної дисципліни „Правове регулювання адміністративних відносин”, необхідно удосконалити визначення поняття корупції в освіті, оскільки дане визначення є недосконалими та дуже потребує додаткового обґрунтування в цілому.

Деякі науковці пов'язують це тільки з тим, що корупція передує в різних напрямках і структурах в освіті, здійснюється на різних напрямках, за участю різних співучасників освітнього процесу. Очевиднішою формою хабарництва – сплачені грошові кошти або надані матеріальні блага громадянам в освіті або організаціям на займаних посадах. Як зазначає Роуз-Акерман, існують два варіанти розвитку корупції: „знизу-вгору” і „зверху-вниз” [1, с. 78; 2]. Тому, відповідальність обумовлено обидві учасники даного процесу: одержувач і платник. Роуз-Акерман [3] визначає корупцію, зосереджуючи увагу на аспекті пожертвування.

Наразі, згідно з даними Transparency International, Україну визнано такою державою, де корупція набула масштабних розмірів. У дослідженні компанії наведено порівняльні результати досліджень корупції у вигляді „Індексу сприйняття корупції” (ІСК) – за останні роки Україна в рейтингу корумпованості займає останні місця [4; 5]. Покращення ІСК неможливе

без прозорості, справедливої судової системи, що буде надійною для інвесторів та бізнесу" [6; 7].

Зазначені фактори вимагають детального вивчення, щоб зрозуміти різноманітність корупції, причини її походження та форми [8, с. 24; 9].

Як зазначають сучасні вчені Д. Г. Заброда, В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко [10; 11; 12, с. 57], більшість наукових в освіті дискусій із даного питання здійснювалося між 50-ми та 90-ми роками й унеможлиблювалося поширенням політичної корупції в освіті. Тому, вище зазначені науковці відзначають, що корупційні діяння в освіті це еквівалент хабарництва.

Д. Г. Заброда зазначає, що в етимологічному розумінні слово "corruptio" в перекладі з латині (розбещення, порча, підкуп) – означає підкуп державних, політичних, громадських діячів, посадових осіб державного апарату, вчинений особою в певних вузькокорпоративних (кланових) інтересах. Ще в Давній Греції у V–IV ст. до н. е. це явище мало побутовий характер і проявлялося у формі „порчі харчів і питної води”. Потім корупцією стали називати такі карані в судовому порядку дії, як „порча моральності”, „розлад у полісі”. Вважається, що від корупції не застрахована жодна з існуючих культур – наявність окремих її проявів простежуються навіть у священних текстах основних світових релігій [13].

У сучасній лексиці даний термін застосовується для позначення підкупу хабарами, продажності посадових осіб, політичних діячів, або злочину, що полягає у прямому використанні посадовою особою прав, наданих їй за посадою, з метою особистого збагачення [14, с. 362; 15].

Отож, спокуса до проблематики протидії корупції в освіті зростає протягом останніх років, це передбачено основною думкою науковців щодо негативних проявів даного явища в освіті, адже, це унеможлиблює громадянське суспільство в цілому та освітню демократію процесу закладів освіти, ускладнює правовий розвиток України в цілому.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсумовуючи вищезазначене, можемо свідомо зазначити, що корупційна діяльність в минулому з самого початку історії розвитку, і навряд чи вона буде викорінена повністю, адже вона є частиною людської діяльності. Праці, спрямовані проти неї, направлені на її контроль і унеможливлення до мінімуму, що є достовірним і передбачуваним. Корупційна діяльність – це явище, в тій чи іншій освітній галузі, проникаюче в усі верстви діяльностей в освіті, міжнародні організації і соціально-правові направлення. Корупція передбачає проявлення в різних нормах, у тому числі в шахрайстві, обману, вимаганні, конфлікті інтересів у цілому, політичних направленнях, зловживанні освітнім середовищем. Корупція притаманна еволюційності, здійснює нові напрями у відповідь на відповідні Антикорупційні програмні напрями в освіті. Тому, корупцію можна вважати складним соціальним і правовим направленням. Адже поширеній думці, що корупція отримується по-різному в різних напрямках, правових умовах і соціально-політичних структурах, корупція, як правило, здійснює, все ж таки, передбачення зловживання службовим становищем в освіті з метою особистої вигоди освітнього середовища.

Отже, можемо передбачити, ефективність антикорупційних засад буде успішним за умов унеможливлення та викорінення причин, які прогресують корупційні діяння в Україні. Основними перевагами здійснено низький ступінь прибутку, відсутність освітньої демократії, слабка система освіти в цілому.

Література

1. Боднарчук О. Г. Щодо проблеми попередження корупції серед медичних працівників системи охорони здоров'я державної кримінально-виконавчої служби України. *Правові проблеми сучасної*

- трансформації охорони здоров'я: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 30 трав. – 31 трав. 2023 р.). Запоріжжя: ЗДМФУ, 2023. С. 14–18. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/19560/1/%D0%90%D0%BD%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202023%20%28%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96%D0%B9%20%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%82%29.pdf#page=14> (дата звернення: 25.10.2023).*
2. 5 причин, чому в Україні поширена корупція, і що з цим робити? *Антикорупційний портал: вебсайт. 2013. URL: <https://www.acrc.org.ua/ua/news-and-events/articles/all/5-prichin-chomu-v-ukrayini-poshirena-korupczija-i-shho-z-czim-robiti.html> (дата звернення: 25.10.2023).*
  3. Актуальні питання удосконалення Антикорупційного законодавства щодо професійної етики на публічній службі та запобігання конфлікту інтересів: засідання Круглого столу (02 листоп. 2011 р.). Київ: Комітет Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю та корупцією, 2011. 76 с.
  4. Візуалізація даних індексу. *Transparency International Ukraine: вебсайт. 2016. URL: <http://ti-ukraine.org/corruption-perceptions-index-2016/scheme.html> (дата звернення: 25.10.2023).*
  5. Алфьоров С. М. Адміністративно-правова діяльність щодо протидії корупції в органах внутрішніх справ: Монографія. Харків: Золота миля, 2011. 372 с.
  6. Світовий Індекс Правосуддя (World Justice Project – Rule of Law Index). 2017. URL: <http://gtmarket.ru/ratings/corruption-perceptions-index/info#ukraine> (дата звернення: 25.10.2023).

7. Альтернативний звіт з оцінки ефективності державної Антикорупційної політики / за ред. А. В. Волошиної. Київ, 2015. 268 с.
8. Демьянчук Ю. В. Анализ действующих правовых основ противодействия коррупции в Украине. *Международный научно-практический правовой журнал «Legea si Viata»*. Республика Молдова, 2017. № 4 / 2 (304). С. 23–26.
9. Алфьоров С. М. Особливості адміністративно-правової відповідальності за корупційні правопорушення. *Форум права*. Харків, 2011. № 4. С. 9–14.
10. Із досліджень МВФ: Як Україні боротися з корупцією? *Україна кримінальна: вебпортал*. 01 травня 2017 року. URL: <https://cripo.com.ua/processes/?p=229455> (дата звернення: 25.10.2023).
11. Курс адміністративного права України: підручник / за ред. В. В. Коваленка. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 808 с.
12. Аналітична доповідь Центру Разумкова. *Журнал Національна безпека й оборона*. Київ, 2009. № 7 (111). 84 с.
13. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у 2016 році». *Національний інститут стратегічних досліджень*. Київ, 2016. 688 с.
14. Юридичний словник / за заг. ред.: Б. М. Бабій, Ф. Г. Бурчак, В. М. Корецький, В. В. Цветкова. Київ: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1983. 871 с.

References

1. Bodnarchuk O. H. Shchodo problemy poperedzhennia koruptsii sered medychnykh pratsivnykiv systemy okhorony zdorovia derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby Ukrainy. *Pravovi problemy suchasnoi transformatsii okhorony zdorovia: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf.*

(Zaporizhzhia, 30 trav. – 31 trav. 2023 r.). Zaporizhzhia: ZDMFU, 2023. S. 14–18. URL:

<http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/19560/1/%D0%90%D0%BD%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202023%20%28%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96%D0%B9%20%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%82%29.pdf#page=14>.

2. 5 reasons why corruption is widespread in Ukraine, and what to do about it? (2013). *Antykoruptsiinyi portal: vebseit*. URL: <https://www.acrc.org.ua/ua/news-and-events/articles/all/5-prichin-chomu-v-ukrayini-poshirena-korupczija-i-shho-z-czim-robiti.html>.
3. Topical issues of improving the Anti-Corruption Legislation on Professional Ethics in the Public Service and Preventing Conflicts of Interest: Round Table Meeting (November 02, 2011). Kyiv: Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Combating Organized Crime and Corruption, 2011. 76 s.
4. Visualization of the index data. (2016). *Transparency International Ukraine*: website. URL: <http://ti-ukraine.org/corruption-perceptions-index-2016/scheme.html>.
5. Alferov S. M. Administrative and legal activities to combat corruption in internal affairs: Monograph. Kharkiv: Golden Mile, 2011. 372 s.
6. World Justice Project (Ruleof LawIndekx). 2017. URL: <http://gtmarket.ru/ratings/corruption-perceptions-index/info#ukraine>.
7. Alternative report to assess the effectiveness of state anti-corruption policy / ed. A.V. Voloshina. Kyiv, 2015. 268 s.
8. Demyanchuk Yu. V. Analysis of the current legal framework for combating corruption in Ukraine. *International scientific and practical*

legal journal „Legea si Viata”. Republic of Moldova, 2017. № 4 / 2 (304).
S. 23–26.

9. Alferov S. M. Features of administrative liability for corruption offenses. *Law Forum*. Kharkiv, 2011. № 4. S. 9–14.
10. From the IMF research: How can Ukraine fight corruption? *Ukraina kryminalna: vebportal*. May 01, 2017 URL: <https://cripo.com.ua/processes/?p=229455>.
11. Course of administrative law of Ukraine: textbook / ed. V. V. Kovalenko. Kyiv: Yurinkom Inter, 2012. 808 s.
12. Analytical report of the Razumkov Center. *Journal of National Security and Defense*. Kyiv, 2009. № 7 (111). 84 s.
13. Analytical report to the Annual Address of the President of Ukraine to the Verkhovna Rada of Ukraine „On the Internal and External Situation of Ukraine in 2016”. *National Institute for Strategic Studies*. Kyiv, 2016. 688 s.
14. Legal Dictionary / for general. editors: B. M. Babiy, F. G. Burchak, V. M. Koretsky, V. V. Tsvetkova. Kyiv: Main Edition of the Ukrainian Soviet Encyclopedia, 1983. 871 s.